

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 211. Leto XII.

Maribor, ponedeljek 19. septembra 1938

Cena 1 din

London: odcepitev brez plebiscita

Angleški in francoski državniiki so včeraj sklenili, naj se sudetski nemški kraji odcepijo od Češkoslovaške brez plebiscita — V zameno dobi Češkoslovaška mednarodno garancijo za svoj obstoj

SEJA ANGLEŠKE VLADE.

LONDON, 19. septembra. Angleška vlada se je sešla k seji v soboto ob 11. uri dopoldne in udeležil se je tudi lord Runciman. Ministrski predsednik Chamberlain je obvestil ministre o svojem sestanku in razgovoru s Hitlerjem, lord Runciman je pa poročal o položaju na Češkoslovaškem. Seja je bila ob 13.45 uri zaradi kosila prekinjena in se je nadaljevala od 15. do 17.45. Na tej seji niso bili sprejeti nobeni dokončni sklepi, ker angleška vlada ni hotela postaviti francoske vlade pred dovršena dejstva. Sklenjeno je bilo, da se počaka na prihod francoskega ministrskega predsednika Daladierja in zunanjšega ministra Bonnet. O poteku razprav javnost ni bila obveščena.

DALADIER IN BONNET.

LONDON, 19. septembra. Na povabilo angleške vlade sta priletela včeraj v London francoski ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet. Na londonskem letališču sta pristala ob 8.45 zjutraj, kjer sta ju sprejela angleški ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister Halifax. Po obisku na francoskem poslaništvu sta se Daladier in Bonnet podala ob 10. uri v Downing Street, kjer so se takoj nato pričela posvetovanja. Pri teh posvetovanjih so bili navzočni Daladier, Bonnet, Chamberlain, Halifax, angleški finančni minister Simon, notranji minister Hoare, diplomatski svetovalec Vansittach in podtajnik zunanjšega ministrstva Cadogan. Posvetovanja so bila prekinjena samo opoldne za kosilo in zvečer za večerjo, končana pa šele danes po polnoči.

URADNI KOMUNIKE.

O posvetovanjih med francoskimi in angleškimi državniiki je bilo izdano uradno poročilo za javnost, ki pravi med drugim: »Po vsestranski proučitvi sedanjega mednarodnega položaja je bilo ugotovljeno, da se zastopniki angleške in francoske vlade popolnoma strinjajo glede politike, da je treba nadaljevati akcijo za mirno rešitev češkoslovaškega vprašanja. Obe vladi upata, da bo mogoče to vprašanje popolnoma razčistiti v interesu miru.« Francoski ministrski predsednik Daladier pa je dejal po posvetovanju poročevalcem listov, da mu ni mogoče izdati nobenih podrobnosti o vsebini in poteku razgovorov. Daladier in Bonnet sta prenočila v Londonu in se davi vrnila z letalom v Pariz. Kakor se zatrjuje, javnost o vseh sejah, sestankih in posvetovanjih zadnjih dni ne bo poučena vse dokler se Chamberlain ponovno ne snide s Hitlerjem. Izvedeti je bilo mogoče samo to, da so na včerajšnjem sestanku razpravljali ne samo o češkoslovaškem, ampak tudi o vseh drugih problemih mednarodne politike.

STALIŠČE PRAGE.

LONDON, 19. septembra. Iz zanesljivega vira se izve, da je prinesel lord Runciman iz Prage tudi pismo predsednika Beneša, v katerem obvešča Chamberlaina, da Češkoslovaška pod nobenim pogojem ne more sprejeti nobenega predloga ne za odcepitev sudetskih krajev od republike, ne za plebiscit. Plebiscit o tem na CSR nad milijon Nemcev, v odcepljenih pokrajinah pa postali Čehi na jedrnat manjšina. CSR ne dovoli nobene tuje policije in nobene tuje komisije na svojem ozemlju in je pripravljena, ako bo napadena, braniti se tudi sama. Vlada, ki bi sprejela kakršenkoli predlog za odcepitev

ali plebiscit, bi morala spričo odločne volje češkega naroda takoj izginiti. Tudi lord Runciman sam je pojasnil angleški vladi, da so težkoče take, da na plebiscit ni mogoče misliti. Runcimanovo mnenje je še vedno, da se mora CSR obraniti neokrnjena, Nemcem pa dati posebna avtonomija v okviru republike.

ODCEPITEV BREZ PLEBISCITA.

LONDON, 19. septembra. Havas poroča o včerajšnjih londonskih posvetovanjih med francoskimi in angleškimi državniiki, da je Chamberlain najprej informiral Daladierja in Bonnet o stališču Hitlerja. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je angleško in francosko mnenje glede sudetskih Nemcev soglasno. Kakor se zdi, menijo angleški državniiki, da bi bilo nevarno, siliti sudetske Nemce, naj proti svoji volji še dalje ostanejo pri CSR. V Londonu mislijo torej na to, naj se sudetsko-nemška ozemlja priključijo Nemčiji, in sicer tista, v katerih so Nemci v večini. To naj bi se zgodilo potom direktnih pogajanj med Prago in Berlinom, toda pod mednarodno kontrolo. Plebiscit je pa izključen, ker bi bila procedura predolga in bi tvorila stalno nevarnost konflikta. Razen tega bi plebiscit povečal tudi zahteve madžarske in poljske manjšine.

GARANCIJA ZA CSR.

Daladier in Bonnet sta naglasila, da

bi francoski državniiki težko sprejeli tako rešitev, po kateri izgubi CSR svoje naravne gorske meje, ne da bi dobila za to kaj v zameno. To stališče ni ostalo pri angleških državniikih brez upoštevanja. Daladier in Bonnet sta pridobila Angleže za to, da se ustvari poseben teritorialni statut. Anglija je kljub svoji tradicionalni opoziciji proti vsakim obveznostim na evropskem kontinentu pristala na to, da se neodvisnost Češkoslovaške po odcepitvi nemškega ozemlja zagotovi s posebno, locarnski podobno pogodbo. Ta pogodba bi se sklenila med Nemčijo, Poljsko, Madžarsko, Romunijo, Anglijo, Francijo in Italijo. Češkoslovaška pa mora prej opustiti svoje sedanje pogodbe s Francijo in sovjetsko Rusijo. Praška vlada bo o teh angleških in francoskih sklepih takoj obveščena in pozvana, da se o njih izrazi brez vsakega zavlačevanja.

NOV OBISK PRI HITLERJU.

Ministrski predsednik Chamberlain je vztrajal tudi pri svojem sklepu, da odpotuje jutri v terek ali v sredo v Godesheim v Nemčiji, kjer se ponovno sestane s Hitlerjem. Drevo bo v Londonu nova seja ministrskega sveta, na kateri bo Chamberlain obvestil ministre o rezultatih včerajšnjih posvetovanj s francoskimi državniiki. Na tej seji bodo storjeni o predlaganem definitivni sklepi.

Mussolini v Postojni

VČERAJ JE ZAHTEVAL V TRSTU NAGLO REŠITEV ČEŠKOSLOVAŠKEGA VPRAŠANJA S PLEBISCITOM. — ITALIJA POPOLNOMA NA STRANI NEMČIJE.

TRST, 19. septembra. Včeraj je prispel sem ministrski predsednik Mussolini in ostane tri tedne v Julijski krajini. Ob 10.30 je govoril na Glavnem trgu pred množico 150.000 ljudi o vlogi Trsta in mednarodnem političnem položaju. V svojem govoru je orisal boje tržaških Italijanov za združitev z Italijo in slovesno naglasil, da bo pripadnost Trsta državi ostala večna. V svojem zunanje-političnem govoru je omenil najprej trdnost politike osl Rim—Berlin in prijateljstvo do Madžarov in Poljakov ter ostalih narodov Češkoslovaške, ki jo je imenoval drugo Avstrijo. Rešitev nastalega položaja je po njegovem mnenju samo ena — plebiscit. Plebiscit za vse narod-

nosti, ki ga zahtevajo in ki so bile nasilno priključene k CSR. Treba pa je s tem hiteti, ako se hoče svet izogniti vojni. To mora slišati tudi angleški ministrski predsednik Chamberlain. Vsaka zamuda bo povzročila usodno trčenje. Mussolini želi, da bi se našla mirna rešitev, ako pa to ne bo mogoče, želi, da bi se spopad omejl. Če pa se tudi to ne bi zgodilo in bi se svet opredelil za ali proti Pragi, tedaj naj vsi vedo, da si je Italija svoje mesto že izbrala. Dalje je govoril duce o židovskem vprašanju, razvoju Trsta, ustanovitvi popolne univerze v Trstu itd. Danes se je Mussolini odpeljal v Postojno.

Vsa republika trdnjava

ČEŠKOSLOVAŠKA JE VSAK TRENUTEK PRIPRAVLJENA NA SPOPAD S SOVRAŽNIKOM, AKO BI JO NAPADEL

PRAGA, 19. septembra. Češkoslovaška se z mrzlično naglico pripravlja na obrambo za primer, da bi bila napadena. Zmagala je odločna volja, da vlada v nobenem primeru ne bo dovolila plebiscita in se bo država branila tudi sama, ako bo treba. V zadnjih dneh je bila dalje izvedena mobilizacija nekaterih letnikov rezervistov, vsi drugi pa morajo biti takoj pripravljani na vpoklic. Vse meje zaseda vojaštvo v bojni opremi. Postavljajo se žične ovire in grade noč in dan še nove utrdbe. Splošno se sodi, da ima Češkoslovaška že doslej pod orožjem milijon mož. Tudi vsa industrija, zlasti oboroževalna, dela noč in dan z do skrajnosti povečano kapaciteto. Ogromne so priprave za obrambo pred

napadi iz zraka. Vsak državljan ima že plinsko masko. Povsod se nameščajo protiplinski topovi. Češkoslovaška je pripravljena, da more vsak trenutek sprejeti sovražnika, ki bi jo napadel. Ves narod veruje, da tudi vsa moč Nemčije Češkoslovaške ne bo strla. Vsa država je ena sama trdnjava.

Vremenska napoved. Visoki oblaki, ponoči manj hladno, na gorah nekoliko topleje.

Curlh, 19. septembra. Devize: Beograd 10, Pariz 11.94, London 21.2875, Newyork 443.75, Milano 23.325, Berlin 177.70, Praga 15.225.

Zapiski

Devet desetih človeštva za CSR

V angleškem listu »Observer« piše Garvin, do sedaj najzagrizenejši germanofil, da bi vsaka vojna proti Češkoslovaški napravila nevtralnost Velike Britanije nemogočo. Anglija in Nemčija si stojita danes resnejše nasproti kakor kdajkoli od julija 1914. Napad na Češkoslovaško bi bil največji zločin. To je soglasno mišljenje Anglije. Devet desetih človeštva je istega naziranja.

Japonsko stališče

Japonsko ministrstvo zunanjih zadev je izdalo tujim časnikarjem noto, ki govori o odnosih med Japonsko, Nemčijo in Italijo. Glede zahtev Nemčije po Sudetih pravi, da vzbujajo samo simpatije in občudovanje. Sploh pa je razmerje Japonske do obeh držav vidno v »Antikomintern-paktu«. Ko so novinarji vprašali zastopnika zunanjšega ministra, če bo Japonska stopila v vojno proti Rusiji v primeru, če bo Rusija napadla Nemčijo, je izjavil, da izjava japonskega zunanjšega ministrstva in vlade ne vsebuje teh obvez.

Kako je današnji emigrant govoril nekoč

Pred odgovornostjo tako junaško pobegli izdajalec Henlein je dal leta 1934. praškemu listu »Večer« interview, v katerem je dejal: »Rečem povsem jasno in odgovorno: nisem imel in nimam nobene skupnosti s hitlerizmom. Nemški nacionalni socializem neha za nas na meji, kakor neha naša stranka tamkaj. Mi sovražimo iz duše Krebsa in podobne voditelje, ki dezertirajo. Če kdo beži pred odgovornostjo, je za nas odpravljen.«

Eden in Chamberlainov obisk

Edenov list »Yorkshire Post« piše, da motivirajo Chamberlainov obisk pred vsem zaradi dejstva, da kancler Hitler nikoli ni bil skvilten informiran o stališču Anglije.

Spomini na I. 1918

Med vojno so bile številne operacije, v katerih so se vojaki obeh narodnosti (italijanske in češkoslovaške) borili ramo ob ramo s pravim bratstvom. Dnevno povelje generala Diaza med bitko na Piavi in poročilo o zmagi pri Vittori Veneto podčrtava udeležbo češkoslovaških dobrovoljcev na zmagi italijanske stvari (»Temps«).

Angleška motivacija

»Manchester Guardian« piše, da so v obisku Chamberlaina pri Hitlerju nekateri nemški krogi videli znak slabosti. Chamberlain jim bo že znal dokazati, da ni tako in da Anglija stoji neomajna. Zadnji obisk je bil sklenjen zaradi želje, da se še enkrat poizkusi osigurati mir, ki se ga lahko sprejme brez ponižanja.

USA in plebiscit

V ameriških političnih krogih se zahteva po plebiscitu na Češkoslovaškem primerja z zgodovino Združenih držav. Če bi v 18. stoletju Severne države predložile Južnim plebiscit, je izjavila neka ugledna osebnost, bi prišlo do secesije. Zato smo šli rajši na vojno.

Asocijacija britanskih pisateljev

je poslala češkoslovaškim pisateljem izjavo, ki jo je podpisalo 50 najuglednejših angleških pisateljev s H. G. Wellsom na čelu in ki pravi: »Mi vemo, da ni nastala nevarnost nove svetovne vojne zaradi nepravilnih dejanj češkoslovaškega ljudstva ali Vaše vlade. Obsojamo sistematične hujskarije, katerih posledice so fašistična nasilja v CSR. Zlasti obsojamo zlonamerno in barbarsko zavijanje resnice, s katero naj bi se nemško ljudstvo spravilo v zmojo. Ne samo CSR, marveč tudi demokracija, mir in civilizacija so ogrožene.«

Maribor, 19. septembra.

Kolikor se o naši mladini govori premalo javno, toliko bolj je ta na dnevnem redu pod domačim krovom in v ožjih družbah, kjer se vleče razgovor o njej kot nit nepretrgane zaskrbljenosti in pesimizma, ki uničita nas in njo. V začaranem krogu rešujemo njeno usodo v materialnem in moralnem pogledu. O prvem vprašanju spregovorimo javno ob tej in oni priliki, dočim se druga stran javno zanemarija, čeprav je za skupnost prav toliko, če ne prvemu celò nadrejenega pomena.

Skoro enoglasna je sodba staršev, da ima današnja mladina svojo stransko ali oddvojeno duševnost nekih utopističnih sanj, nerealnih podvigov in drznih načrtov. Med njimi in otroci ni več one duševne kontinuitete iz prejšnjih dob, marveč se javlja vedno bolj jasna zarez za med starim in novim svetom.

Ta sodba ni niti popolnoma zgrešena, niti popolnoma pravilna. Res je opaziti neki mejnik med »starim in novim« svetom, ki pa ni nikoli tako viden in velik kot si ga predstavljamo. Je pa le neizpodbitna resnica, da je ta mejnik tem večji, čim večja je razdalja med nepremično duševnostjo starega in bežno duševnostjo mladine. Čim bolj so starejši ljudi duševno gradili elementi preteklosti, tem bolj so ti duševno zapičeni v lepoto in dobroto tega časovnega prostora, pa če je ta lepota in dobrota s takim pondarkom kdaj bila ali ne. Čim starejši smo in čim manjši je stik z duševno bolj razgibanim svetom (trgi, mesta), tem bolj odklonili je naše stališče napram novotam, materialnim in moralnim. In obratno: kdor se je vsaj deloma vrstel v novo duševno valovanje in ga skuša razumeti, ne vidi onega visokega mejnika.

En svet torej preveč nazaj, oziroma napvik, drugi naglo naprej — v toliko je pretrgana tradicionalna duševna kontinuiteta med starim in novim, kar večkrat povzroča v najožji krvni zvezi (v družinah) precejšnja nesoglasja in celo ostre spore. Ni lahko tukaj odrezati med pravim in zgrešenim. Celò z veliko grško modrostjo »Spoznaj sebe!« ne moremo iz zadrege, ker če apliciramo to na stare, trčimo na odpor naše prevelike zahteve. Redek je n. pr. oče, ki bi bil pripravljen izprazniti svoj duševni svet in ga nadomestiti z novimi pojmi in predstavami ter se približati resničnosti, ki mu jo skuša predočiti sin. Tukaj ne odločata le dobra volja in ljubezen, ampak mnogo bolj duševna prožnost, nagnenje in pripravljenost za novote, — kratko: duševna svežina. To pa je z ozirom na prejšnjo vzgojo, politične, kulturne in druge razmere, ki so gradile duševnost starejše generacije, skoro nemogoče ali vsaj zelo redki primeri.

Vsakdo ve, da se je življenje v zadnjem dvajsetletju vsestransko zelo spremenilo. In če je res — kar nedvomno je —, da smo otroci vsakokratnega časa, tedaj je s tem že samo po sebi podčrtano, da se je tudi novi rod nasrkal duha novega časa in si tako vsaj deloma zgradil novo duševnost, ki ne ustreza oni prejšnji generaciji. Pravimo, da ta duševnost lomi tradicijo, šege, prejšnje ideale, romantiko in ne vem kaj. Zato ji radi nprimo revolucionarnost. Pri tej postavki naj se pomudimo vsaj toliko, da se prav tiho vprašamo, če nismo mogoče, čeprav le za treontek, revolucionarni tudi mi bolj starega duševnega kova. Te zle misli pa nismo krivi sami, ampak ležijo vzroki v časovni prostornosti. Prav tako ni krivda na mladini, če gleda na svet in življenje z drugačnimi očmi kot mi. Ni torej kriva, če se n. pr. ne zadovoljuje z našim upravičnim tarnanjem o težkih življenjskih razmerah, ampak skuša te »razmere«, ki ne povedo same po sebi prav ničesar, tudi razkrojiti v njih sestavne dele in tako iztakniti vzroke naše težke usode. Zato je naravno in razumljivo, da jo zanimajo taki problemi, ki so bili starejši generaciji v njeni mladosti in mogoče tudi kasneje popolnoma tuji.

Pravimo, da pravkar živimo socialni vek; — kaj naj bo torej mladina drugo kot socialno usmerjena? Pred njo se vije neznana življenjska krivulja, ki jo zanima in skrbi. Stari zro radi nazaj in kritične premlevaljo tekoče življenje, mladina pa z njo zreli naprej in stopati v

Povsod mir in red

IZJEMNO STANJE PO VSEJ ČESKOSLOVAŠKI. — NENACISTIČNI NEMCI ZA REPUBLIKO. — IZJEMNE ODREDBE.

PRAGA, 19. septembra. Vlada je razglasila izjemno stanje nad vso državo. V nemških krajih je zavladal povsod mir in red. V soboto in včeraj se je dogodilo le nekaj neznatnih incidentov. Vse sudetsko-nemške stranke (razen Henleinove) so izdale proglas na nemško ljudstvo, v katerem izjavljajo, da odklanjajo vsako misel na odcepitev od ČSR in vztrajajo ter bodo neomajno vztrajali na stališču skupne obrambe države pred vsakim sovražnikom. Socialisti, demokrati in katoličani so vsi odločno proti Henleinu. One stranke, ki so se bile v

zadnjih mesecih pridružile Henleinove-mu gibanju, so sedaj obnovile svoje organizacije in se postavile na državno stališče. Ker je prenehal teror nacistov, se položaj nemškega javnega mnenja ugodno spreminja.

PRAGA, 19. septembra. Z razglasitvijo izjemnega stanja je odpravljena za dobo treh mesecev pisemska tajnost, odrejeno je nadzorstvo nad političnimi strankami in društvi, prepovedana so vsa zborovanja in uvedena je cenzura za vse liste.

Govor dr. Hodže

ČESKOSLOVAŠKI MINISTRSKI PREDSEDNİK DR. HODŽA JE VČERAJ POJASNIL PO RADIJU STALIŠČE VLADE.

PRAGA, 19. septembra. Ministrski predsednik dr. Hodža je imel včeraj po radiju govor, v katerem je pozval prebivalstvo republike, naj ohrani mir in red ter hladnokrvnost. Vlada je storila vso svojo dolžnost, da se sporazume z Nemci in ako oni tega nočejo, je njihova krivda, da je razvoj krenil v tako smer. Nemška vstaja, ki je imela namen spremeniti ČSR v novo španijo, je zatrta brez preganjanja in maščevalnosti. Izjemno stanje pa ostane, dokler bo potrebno. Dr. Hodža je dalje odločno odklonil plebiscit, ki ne bi bil nikakršna rešitev. Povzročil bi le nove probleme, ki bi bili čisto enaki, kakor so sedanj. Kljub temu pa, da je Henlein od-

klonil pogajanja za sporazum in kljub poskusu vstaje je vlada še vedno pripravljena ugoditi sudetskim Nemcem v okviru koncesij, ki jih je ponudila v svojem zadnjem predlogu. Ne odstopa pa niti za ped od nedotakljivosti države. Za doseg tega sporazuma vlada ne rabi nobenega Henleina in ostalih sudetskih veljakov, ki so pobegnili. Sporazumela se bo z nemškim ljudstvom samim, s katerim ima najboljše zveze. Vlada se bo sporazumela tudi s Slovaki in Podkarpatskimi Rusi in je uresničenje slovaške avtonomije na najboljše poti. ČSR hoče mir in svobodo, a če bo treba, se bo branila.

Sudetske legije

DOSLEJ JE PO NEMŠKIH VESTEH PRIBEŽALO V NEMČIJO ŽE 84 TISOČ SUDETSKIH NEMCEV. — LEGIJE SO NARASLE NA 40 TISOČ MOŽ.

BERLIN, 19. septembra. Po nemških poročilih je pribežalo do sobote opolnoči v Nemčijo iz Češkoslovaške že 84.000 sudetskih Nemcev. Pa tudi tekom včerajšnjega dne se je javilo obmejnim organom več tisoč novih beguncev. V Nemčijo pobegli voditelji SNS so sklicali za danes ob 20.30 v Dresden večino beguncev k skupnem zborovanju in manifestaciji. Govorilo bo več govornikov, med njimi poslanec Šebekovsky, ki ni ostal v ČSR, kakor se je v soboto napočno poročalo, ampak je tudi pobegnil

čez mejo. BERLIN, 19. septembra. Prijave v »sudetske legije«, ki jih ustanavljajo v Nemčiji ne samo iz beguncev iz Češkoslovaške, ampak tudi iz nemških državljanov prostovoljcev, se tako množijo, da so te legije narasle že na 40.000 mož, ki so razdeljeni na štiri zборе, vsak po 10.000 mož. Konrad Henlein je izdal za formiranje legij posebna navodila in objavil preko Nemškega poročevalskega urada v Berlin, naj se vsi, ki hočejo v legije, javijo v begunskih taboriščih.

Pred volitvami smo

ZANIMIV GOVOR SENATORJA DR. FR. KULOVCA — ZNACILEN POUK ZAHTEV PO PRAVICI NAJZANESLJIVEJŠE OPORE STRANKE IN REŽIMA

NOVO MESTO, 19. sept. Včeraj se je vršil na Vinjem vrhu pri Novem mestu tabor JRZ, na katerem je govoril senator dr. Kulovec o notranjepolitični situaciji ter naznanil, da smo pred volitvami. Izvajal je: »V državi stojimo pred volitvami. Ali se bo slovensko ljudstvo zavedalo svoje velike odgovornosti, ki jo ima nasproti sebi, nasproti državi in nasproti stranki prav v teh volitvah? Naše ljudstvo mora stati v strnjjenih vrstah. Ne sme se dati zopet zmotiti in zbegati, kakor se je dalo l. 1920. Zgodovinske politične napake se ne smejo v našem političnem življenju več ponoviti. Mi moramo pri volitvah priboriti odločno zmago. Za Dolenjsko se naši skupnosti ni treba bati. Tukaj smo najbolje organizirani. Kje morejo pokazati okraje, kjer so vse občine v naših rokah, kakor ravno mi doli na Dolenjskem? Če je položaj tak, potem pa imamo tudi mi gotove pravice in odgovorni eksekutivni faktorji gotove dolžnosti. Mi danes prijavljamo te pra-

vice in sicer s poudarkom. Mi zahtevamo, da se te naše pravice spoštujejo in upoštevajo v polnem obsegu. Če smo naj bolj strnjena vrsta, potem smo tudi najzanesljivejša opora stranke in režima. Če je tako, potem nam ni treba prošelj, ampak hočemo celo pravico! Držimo skupaj in se pripravimo korajžno na boj!« V zunanjepolitičnem pregledu je senator Kulovec poudarjal, da je Jugoslavija mirna, ko je vsa Evropa razburkana. »Pri nas je vse mirno, ni nobenega razburjenja, pri nas ni nobene negotovosti, ne tukaj v Sloveniji in ne po vsej državi. Gorje mam, če bi ostalo zunanjepolitično stanje takšno, kakršno je bilo pred dobrimi tremi leti! Od vseh strani so nas obkroževali sovražniki. Država ni imela svoje lastne zunanje politike, marveč je bila povezana na druge. Danes živimo z vsemi sosednimi državami v prijateljskih odnosih, z nekaterimi celo v zelo pristrčnih prijateljskih odnosih!«

življenje kot aktiven kovar usode v smislu svojih idealov. Kar je nam v predvojnih razmerah kar samo padlo v naročje, to si mora ona danes z muko priboriti. Njena duševna novota je torej razumljiva in utemeljena v dejanskem stanju ter enako tudi v njeni gonski strani življenja.

Iz tega sledi, da bi ne bilo v nobenem oziru koristno, če bi skušali upogibati mladino »po svoje«, zlasti ne, če nismo prav nič prislunili času zadnjega dvajsetletja.

Naloga starejših je, da blagohotno pro-

ži mladini svoja izkustva in nasvete zlasti ko je ta preveč zanosna in prevzeta z nacionalnimi, socialnimi i. dr. čuvstvi, usmerjenimi v korist narodne celine. Naj dela in se koristno uveljavlja, v delu dobi iskan odgovor, pomirjenje, smotrnost, smiselnost, svoje in skupno dobro.

Tako razumemo in v tem smislu pozdravljamo našo akademsko mladino, katere resno narodnoobrambno delo je viden dokaz, da pravilno razumeva svoje narodne dolžnosti in naloge, zlasti one, ki nam jih nalagata sedanj čas in naš izjemni položaj.

Tudi Madžari zahtevajo plebiscit

PRAGA, 19. septembra. Madžarska zedinjena stranka je pod predsedstvom poslanca Jarosa sklenila, da zahteva za madžarsko manjšino na Slovaškem plebiscit, ki naj odloči nadaljnjo pripadnost madžarskih krajev k Češkoslovaški ali Madžarski. Ta sklep objavljajo tudi vsi budimpeštanski listi, ki napadajo sedaj češkoslovaško enako ostro kakor nemški. Vsi listi pišejo, da zahteva Madžarska za svojo manjšino na Češkoslovaškem isto odločitev, kakor Nemčija za sudetske Nemce.

MANIFESTACIJE ZA ČSR.

LONDON, 19. septembra. Vsa londonska javnost je spremljala sobotna in včerajšnja posvetovanja državljanov z največjo naporetostjo. Pred ministrstvi, posebno pa v Downing Streetu so se zbirale ves dan in pozno v noč velike množice ljudi. Nastale so ponovno manifestacije za ČSR, katerih so se udeležili z govori tudi mnogi poslanci. Manifestanti so zahtevali, da se ne popusti Nemcem in da se Češkoslovaška zaščiti z vsemi sredstvi. Manifestanti so tudi zahtevali, naj se javnost obvesti o stališču vlade, ker sedanji molk izgleda, kakor neko nečedno barantanje za hrbotom državljanov.

USA BI ZASTOPALE ČSR.

WASHINGTON, 19. septembra. »United Press« poroča, da je zunanji minister Hull izjavil, da bodo Združene države v primeru vojne prevzele zaščito češkoslovaških interesov v Nemčiji.

ZENSKA VOJAŠKA OBVEZNOST V ROMUNJI.

BUKAREŠTA, 19. septembra. Kralj Carol je podpisal dekret, ki uvaja službeno obveznost romunskih žensk za primer vojne. Po tem dekretu so ženske lahko mobilizirane posamezno ali po kategorijah za službo, za katero bodo uporabljive.

MADŽARSKI PARLAMENT.

BUDIMPEŠTA, 19. septembra. Madžarski parlament je sklican za 2. oktobra. Ob otvoritvi bo govoril ministrski predsednik Imredy o oborožitvi, agrarni reformi in novih socialnih zakonih.

Drobne vesti

Napad pred gostilno. Tov. delavec Peter Laporšek iz Jezdarske ul. je naznanil, da ga je brez vsakega povoda pred vrati neke gostilne v Danjškovi ulici udaril neki Karl K. z železnim bokserjem v desno oko. Laporšek je izgubil zavest, napadalec pa je pobegnil. K sreči poškodba ni nevarna.

Smrten padec z voza. Na banovinskem veleposestvu v Krčevini je padel 29-letni hlapec Jožef Hrašnik tako nesrečno z voza, da mu je počila lobanja. Nezavestnega ponesrečenca so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil.

Prometna nesreča. Ko je tkalec Vili Jamnik kolesaril iz St. Ilja proti Mariboru, je pri Krčevini pripeljal nasproti nepoznan voznik z enovprežnim vozom, na katerem je sedelo 7 oseb. Od strani je voz zadel kolesarja in mu je šlo prvo desno kolo vozila čez zapetje na desni roki, dvokolo pa je tudi voz zdrobil in ima Jamnik 850 din škoda.

Mišnico je pomešal z jabolčnico in jo izpil. Anton Breznik iz Trstenika pri Sv. Benediktu v Slov. goricah je pomešal v sladki jabolčnik mišnico in pijačo izpil. Drugi dan je zaradi zastrupljenja umrl. Trojiškemu zdravniku dr. Weixlu, ki je bil poklican na pomoč ni hotel priznati, zakaj se je zastrupil; domnevajo pa, da je obupal nad življenjem zaradi slabega zdravja.

Mariborsko gledališče

Gledališka sezona se bliža! Kdor se ni abonent, naj se čimprej odloči za gledališki abonma, s katerim si namram večerni vstopnini mnogo prihrani. Ze pričetek sezone prinaša zelo zanimiv repertoar.

Cene abonmajem so: Ložni sedeži: 47, 33, 27, 17 (za uradnike): 39, 28, 24, 12; parterni sedeži: 42, 33, 27 (za uradnike): 36, 28, 25; balkonski sedeži: 42, 33, 25, 20 (za uradnike): 36, 28, 21, 16; galerijski sedeži: 21, 17, 12 (za uradnike): 17, 12, 8 dinarj.

J. F.

Novice

In spet pogreb se vije po dolini...

V RUŠAH SO POKOPALI DRUGO ŽRTEV DELA. — POGREB, KAKRŠNEGA RUŠE ŠE NISO VIDELE.

Ruše, 18. septembra. Ti zadnji dnevi so bili tako žalostno lepi za ruško dolino. V petek so pokopali Rušani Ivana Strnada, včeraj Hinka Ditmajerja, drugo tako tragično končano žrtev dela zaradi usodne eksplozije čano žrtev za dušik. Prvemu je bilo prihranjeno trpljenje, drugi se je moral mučiti do poslednjih dni svojega življenja, kakor da bi se ne natrpel dovolj že vsa zadnja leta, ko ga je tlačila k tlom težka bolezen. Počasi se je vračal po poldnevih od dela s pipo v ustih. Miren in preudaren je bil, ko je kot predsednik Strojne zveze tolikokrat pomiril s svojo pametno in globoko besedo razburkane sodruge v tovarni, trd, ko je igral pred leti vlogo Kalandra ter pograbil za stol na koncu in povedal: »Jaz sem Kalandar, kovač, kdo bi rad še kaj vedel?«, in tovariški vse do zadnjega. Ko so ga dvignili in ga nesli vsega razmesarjenega iz tistega nesrečnega kraja, so bile njegove prve besede, ki jih je spregovoril: »Kaj je s Strnadom? Mene pustite, z mano je konec, Strnada iščite!«

Tudi Strnad je moral prehoditi vso isto žalostno pot delavca-trpina. Avstrijske oblasti so ga preganjale zaradi Sokolstva. Pregarjanja mu niso bila prihranjena niti pozneje. Ruški župnik je poudaril, da sta bila pogreba manifestacija vsega ruškega prebivalstva, od tovarniškega vodstva do zadnjega delavca in otroka.

Pogreba sta bila tako veličastna, kakor jih Ruše še niso videli. Veliko ljudi je spremenilo včeraj na zadnji poti Hinka Ditmajerja. Nosili so ga delavci, kakor Strnada v petek, v delovnih oblekah. Tovariš Magdič se je poslovil od njiju z besedami, da ni ostalo niti eno oko suho. Da so Ruše delavske, sta pokazala tudi ta zadnja dva pogreba. Vsem je bilo težko: za Strnadovo, ki so ji ostali trije otroci brez očeta in za Ditmajerjevo, ki je ostala sama v življenju. Pogreba njunih mož-delavcev sta bila tako veličastna, kakor jih v Rušah ni imel še nihče — lahko sta njima in otrokom v tolažbo, da sočustvuje z njima vsa ruška okolica.

Kmetška mladina ob 20-letnici osvobojenja

Društvo kmetških fantov in deklet Sv. Urban pri Ptujju je včeraj priredilo tekmo koscev in kolesarsko dirko. Prireditelj je otvoril Simončič Anton in poudaril, da se ta ljudski praznik vrši v proslavo 20-letnice Jugoslavije. Nato je predal besedo g. dr. Igorju Rosini, ki je naglasil, da organizacije kmečke mladine utrjajo zavest, da je ponosna na svoje delo. Tako zavedna kmečka mladina se bo branila do zadnje kaplje krvi, če bo kdaj stegnil tujec roko po naši zemlji. Ta zavedna mladina se čuti gospodarja na svoji zemlji; četudi živi klavrno, noče zamenjati s položajem hlapcev. Jože

Lacko iz Novi vasi je naglasil potrebo samozavesti kmečkega ljudstva in potrebo ukrepov, da se odpomore bedi, v kateri ljudstvo živi. Zaključni govor je imel tov. Zelenik Jože, ki je med drugim poudarjal enotnost kmečkega stanu v vseh plasteh brez ozira na premoženjske razlike, prav posebno pa še naglasil, da kmečka mladina ne bo nikomur hlapčevala. Pri tekmi koscev je dosegel prvi cilj Mahorič Franc v dolžini 80 m na 10.30 minut, prvo mesto pa Murko Janez v 12.40 min. Pri kolesarski dirki na 18 km je dosegel prvo mesto Reš Mirko v 43'. Vsi so Urbančani.

Obrtništvo v borbi za svoj obstoj

V sobotni številki »Večernika« je bil objavljen članek, ki je pravilno opisal zlo, ki ga povzročajo mariborskemu in okoliškemu obrtništvu delavnice tukajšnje moške kaznilnice. Bili so sproženi tudi nekateri predlogi, kako naj bi se zaposlitev kaznjencev preusmerila, da ne bi več škodovala našemu obrtništvu. Pred vsem se svetuje, naj bi se pritegnili k javnim delom, gradnji cest, mostov, železnic, melioracijam itd. Toda kdor pozna težkote, ki bi s tem nastale zlasti glede nadzorne službe paznikov, ne veruje, da bi se ti predlogi dali uresničiti, zato se nam zdi, da je lažja in prej dosegljiva druga rešitev.

Kaznilniške delavnice naj ostanejo, kakršne so, ali naj se le deloma preuredi, zaposlijo pa naj se z izdelovanjem potrebščin za vojaštvo! Zakaj se ne bi moglo v krojaških kaznilniških delavnicah izdelovati vojaške uniforme, v čevljar-

skih vojaški čevlji, v drugih zopet drugi predmeti, ki so potrebni bodisi za vojaško opremo ali pa za oborožitev. Prav tako bi kaznjenci lahko izdelovali tudi protiplinske maske, na katere se pri nas vse premalo misli, in bi se lahko prodajale tudi civilnemu prebivalstvu. S tem bi delo kaznjencev zamašilo veliko vrzel, ki jo pri nas čutimo, in koristilo vsej javnosti, vsemu narodu in državi.

Kaznjenci bi bili s tem prav tako doma zaposleni, kakor so sedaj, imeli pa bi tudi zaslužek in korist, kakor bi jo imela naposled v enaki ali še večji meri kaznilniška in vojaška uprava sama. Zato apeliramo na merodajne, naj osvoje vsaj ta predlog, ki je gotovo med vsemi najboljši in zanj naj se zavzemajo tudi naši obrtniki na svojem zborovanju. Z dobro voljo se bo gotovo tudi to vprašanje končno vsestransko zadovoljivo rešilo.

-a-

Ob 15-letnici studenške »Enakosti«

V Grmekovi dvorani v Studencih je bil v soboto zvečer slavnostni koncert delavskega pevskega društva »Enakost« iz Studencev združen s proslavo 15-letnega jubileja. Lepo okrašena dvorana je bila popolnoma zasedena. Za uvod je Schönherrjeva godba železniških delavcev in uslužbencev zaigrala nov venček »Slovenska nedelja«. Slavnostni govornik in predsednik »Enakosti« je orisal 15-letno društveno kulturno delo, o katerem smio te dni že poročati. Povdarili je treba, da je »Enakost« med studenškim delavstvom z uspehom gojila ljubezen do lepe pesmi in s tem tudi do domovine. Slavnostnemu govoru je sledil zelo pester spored, pri katerem so sodelovali pevski zbori »Enakost« (zborovodja Maks Plevanč), »Frohsinn« (zborovodja Rado Glabučnik). Pevsko društvo pekovskih pomočnikov (pevovodja Albin Horvat), pevsko društvo »Grafika« (zborovodja V. Zivko), Tamburaški

zbor pekovskih pomočnikov (S. Vihar) in Godba žel. delavcev in uslužbencev. Vsi zbori so bili nagrajeni z dolgotrajnimi aplavzi in so morali več pevskih točk ponoviti. Praznično razpoloženje je trajalo pozno v noč.

Poseben del proslave je bila razdelitev diplom najbolj zaslužnim članom delavskega pevskega društva »Enakost«. Častne priznalne diplome so prejeli sedanji društveni predsednik g. Jurij Sagadin, ustanovitelj Milan Goloveršnik, Ivan Tancer, Ivan Koritnik, Franc Spitaler in pevovodja Maks Plevanč. Proslavi sta prisostvovala studenški župan g. Kaloh in šolski upravitelj g. Kontler, kot gost pa pevsko društvo »Zarja« s Pobrežja.

Sokolsko slavje na meji

Včeraj je bil v Št. Ilju sokolski praznik v proslavo 20letnice Jugoslavije. Množice so hitele na našo mejo; iz Maribora je poleg rednega pripeljal še posebni vlak mnogo ljudi. Po prihodu mariborskih vlakov je krenil sprevod z vojaško godbo na

čelu na letno telovadišče, kjer je po zdravu državni zastavi, množici govoril domači starosta g. Ivan Roglič in povdaril pomen Sokolstva ob naši severni meji. Za njim je govoril še župni starosta g. dr. Milan Gorišek, nato pa so vzklkali kralju in domovini. Sledil je zelo uspeli telovadni nastop in sokolsko rajanje.

Otvoritev delavskega doma v Celju

Po 18. mesecih gradnje, pri kateri so bili zaposleni sami domačini, stoji na Vrazovem trgu nova moderna stavba — pripravljena, da služi svojemu namenu. Delavski dom je stal občino 2 milijona 800 tisoč din. Borza dela je posodila 2 milijona din brezobrestno na obročno odplačevanje, ki naj bo zaključeno čez 25 let. V podpriljučju stavbe je javno kopališče s ceneniimi kadnimi, pršnimi in toplovodnimi kopelmi, v pritličju so prostori Borze dela in ogrevalnica. V prvem nadstropju je dvoje stanovanj, eno za upravitelja, drugo za slugo. V drugem nadstropju so skupne spalnice za delavstvo, ki tuje skozi Celje za kruhom. Moški oddelk ima 22 postelj, ženski 15, vsak ima sobico za desinfekcijo, dve prihi, slačilnico in stranišče. Prenočnina stane prvi dan 5 din, naslednje dni po 3 din, za inozemce 2 din več. V tretjem nadstropju so sobice z eno posteljo po 150 din in dvema posteljama po 200 din, v podstrešju pa je pralnica in sušilnica. K vsem oddelkom vodijo posebna stopnišča in napeljana je centralna kurjava.

V nedeljo dopoldne je bila otvoritev, h kateri je prispel iz Ljubljane o. ban, ki je spregovoril za g. županom, nakar je v imenu šefa središčne uprave v Beogradu pozdravil Dom predsednik ljubljanske borze dela, opat pa je prostore blagoslovil. Celjani so si vse dopoldne ogledovali novo socijalno pridobitev.

n. Kralj Peter II. odpotoval z Bleda. V soboto dopoldne sta odšla z Bleda kraljeviča Andrej in Tomislav v London. Spremljala ju je Nj. Vel. kraljica Marija, ki se pa že danes zopet vrne na Bled, kjer še ostane nekaj časa na oddihu. Zvečer ob 7. uri pa je odpotoval z Bleda kralj Peter II.

o. Zahvala. Vodstvo CMD v Ljubljani izreka pristrčno zahvalo vsem, ki so pripomogli, da je 49. glavna skupščina v Ptujju tako lepo uspela.

o. Turistična konferenca, ki jo je sklicala generalna direkcija drž. železnic, bo 21. in 22. t. m. na Bledu. Konference se bodo poleg naših udeležili delegati iz CSR, Nemčije in Madžarske.

o. Razstavo slovenske knjige pripravlja Društvo slov. književnikov v Ljubljani. Trajala bo od 2. do 12. oktobra. Razstava bo obsegala slovenske knjige že od začetka naše književnosti do danes.

o. Zadržno pisarno je otvorilo združenje gostilniških podjetij v Ptujju, Pannonska ulica 5. Uradne ure vsak petek od 9.—12. ure. Decembra ali januarja bo združenje priredilo servirni tečaj. Prijave do oktobra.

o. 50-odstotni popust imajo novoporočenci na vseh jugoslov. drž. železnicah za enkratno vožnjo kamorkoli po državi tja in nazaj. Popust velja v času 15 dni po poroki za odhod, za povratek pa 1 mesec od izdaje voznega listka.

o. Na javni plenarni seji celjskega mestnega sveta je mestni župan poročal, da je pri ministruvstvu odobrenih 5 milijonov din za novo justično palačo v Celju. Nadalje je podal bilanco mestne blagajne. Skupni dohodki do 31. avg. znašajo 21,403,287 din, izdatki pa 20,942,097 din.

o. Nenavadno velika buča, ki je visoka 1,20 m in široka 1,28 m, je zrastle na njivi neke posestnice v Kranju. Buča tehtala 47 in pol kg!

o. Z vlaka so ga vrgli pod drug vlak. S ptujskim večernim vlakom se je peljalo več potnikov, ki so se med seboj sprli. Med prepriro so vrgli iz vlaka 36-letnega delavca Franca Humčiča iz Babince v savski banovini. Padel je pod pravkar prihajajoči ljubljanski vlak, ki je moža tako razmesaril, da je bil na mestu mrtve. Štiri potnike so aretirali.

o. Celjska CMD vabi vse zavedne meščane k obisku spominke svečanosti, ki bo jutri ob 8. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Spomnili se bomo septembrskih žrtev Lundra in Adamiča.

o. Skupščina Rover kluba v Celju se je vršila v nedeljo zjutraj. V upravni odbor so izvoljeni za predsednika Trček, za tajnika Beznat, blagajnika Ecelj, za gospodarja Vranja. — Vršila se je tudi skupščina Mrkonjičevega stega, katerega odbor je ostal večinoma isti.

n. Spomenik kralju Aleksandru Zediničju bodo v nedeljo odkrili v Vrnjački banji.

n. Ministra dr. Spaho in Cvetković sta prišla včeraj v Ljubljano, odkoder sta potem nadaljevala pot na Gorenjsko.

n. Za novega šefa generalnega štaba je bil imenovan armijski general Dušan Simonović, dosedanji poveljnik letalstva; za vršilca dolžnosti poveljnika letalstva pa je imenovan divizijski general Miloško Janković.

i. Za častnega meščana mesta Kragujevca je bil izvoljen predsednik vlade dr. Stojadinović.

n. Z jugoslovanskim odlikovanjem len-te Karadjordjeve zvezde je bila odlikovana holandska kraljica Vilhelmina.

n. Beograjski velesejem, ki se ga je ogledalo nad sto tisoč ljudi, je bil danes zaključen.

n. Poleg smrtnih žrtev in ranjencev je zahtevala velika železniška nesreča pri Ovčarski banji še nad 700.000 Din materialne škode.

n. Zračni promet na vseh jugoslovanskih progah bo v kratkem zaključen. Do konca meseca se bo vršil potniški promet samo na progi Milan—Zagreb—Zemun—Bukarešta.

n. Okoli 1,000.000 Din letno zaslužijo prebivalci Valjeva in okolice z nabiranjem starega železa in cunji. Vsak mesec odpeljejo v livarnice in tekstilne tovarne 5 do 6 vagonov železa in krp. Te »odpadke« zbirajo po večini otroci, ki imajo dovolj časa, brskati po smetiščih.

30-letnica združenja pekovskih mojstrov

Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru je ena najstarejših obrtnih združenj v Sloveniji in je v soboto slavilo 30-letnico ustanovitve. V veliki Gambinovi dvorani se je zbralo k svečanosti izredno veliko število pekovskih mojstrov, ki jih je z lepim nagovorom pozdravil dolgoletni predsednik zadrage g. Koren. Proslave so se med drugimi udeležili tudi zbornični svetnik g. Jakob Zadravec iz Središča ob Dravi, zbornični svetnik in predsednik Slovenskega obrtnega društva v Mariboru g. Sojč, podžupan Maribora g. Žebot z mestnim svetnikom g. Slugo, zastopnik Zveze pekovskih združenj v Zagrebu g. Milan Bašič, ljubljanska delegata Karl Vidmar in Hinko Požar, zagrebški zastopniki Rudolf Rukavina, Franc Lesjak in Ivan Natezal, iz Ptujja Ornik Pavel in Viljem Albrecht, iz Celja pa Rudolf Mlakar, Matevž Zadravec, Josip Kirbiš in Franc Achleitner. Po počasitvi spomina umrlih članov je predsednik g. Koren orisal zgodovinski razvoj mariborske pekovske zadrage in njeno uspešno delo. Nato je povdaril velike zasluge, ki si jih je pridobil za pekovski stan g. Jakob Zadravec iz Središča. V zahvalo za njegovo delo ga Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru ob svoji 30-letnici imenuje za svojega častnega člana. G. Zdravcu je v znak zahvale izročil predsednik lepo darilo in diplomo. Darilo je dobil tudi zagrebški zvezni tajnik g. Bašič. Ko se je g. Bašič zahvalil za počastitev je burno pozdravljen spregovoril zbornični svetnik g. Zadravec, ki se je ginjen zahvalil za nepričakovano počastenje. Zagotavljal je pekovske mojstre, da je in bo na njihovi strani in bo vedno podpiral njihove težnje. Končal je z željo, da zadruga raste, cvete in živi pod spretnim, ambicioznim in zdravim vodstvom. V imenu Zbornice in Slovenskega obrtnega društva v Mariboru je Združenju čestital k lepemu jubileju zbornični svetnik g. Sojč. Po proslavi je bil v veliki dvorani svečani banket, na katerem so izrekli pristrčne zdravice predsednik g. Koren, podžupan g. Žebot, zbornični svetnik g. Zadravec, zbornični svetnik g. Sojč, tajnik Bašič iz Zagreba in drugi.

Maribor**Socialni in narodnostni problemi obmejnega ozemlja**

Tretje predavanje, ki jih prireja Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru, je imel včeraj dopoldne v Narodnem domu dr. S. Pretnar, ki je govoril o socialnem in narodnostnem vprašanju našega obmejnega ozemlja.

Predavatelj je poudarjal, da zlasti v obmejnem ozemlju ne moremo in ne smemo socialnega in narodnostnega problema ločiti, kajti tudi rešitev narodnostnega vprašanja ni mogoča brez rešitve socialnega. Pod narodom razumemo skupino ljudi z zavestjo medsebojne zgodovinske, kulturne in gospodarske povezanosti. Zato se je že stara Avstrija in se tudi danes tuja propaganda poslužuje nevarnega, a zanjo uspešnega propagandnega sredstva, da namreč operira s pojmom regionalnosti. Korošcem n. pr. dopoveduje, da niso v nobenem pogledu navezani na Slovenijo, marveč samo na Koroško itd. Tudi naše nekdanje regionalne pojme »Kranjec«, »Štajerc«, »Primorec« je že stara Avstro-Ogrska spretno izrabila s tem, da je Slovenijo z upravno razdelitvijo razbila na več delov in s tem tudi zavest kulturne in gospodarske skupnosti slov. naroda. Tem manjše upravne enote so zlasti v gospodarskem oziru gravitirale vsaka na svojo stran: Kranjska v Ljubljano, Štajerska v Gradec, Primorska v Trst.

Drugi vzrok, da je bil slovenski narod narodnostno vedno ogrožen, je v geo-

grafsko-političnem položaju njegovega ozemlja. Slovensko je bilo obmorsko pristanišče, ki je po svoji važnosti med najpomembnejšimi evropskimi pristanišči: Trst. Proti njemu je vedno težila silnica z germanskega severa na jug in ta pritisk na Trst je še danes živ.

Zaradi upravne razkosanosti naš narod nikoli ni mogel razviti vseh svojih gospodarskih sil. Tujemu kapitalu ni mogel nikoli zoperstaviti svoj kapital; zanimivo ilustrirajo gospodarsko premoč tujine ti-le podatki: Pred l. 1918. je bilo na slov. ozemlju na primer kemičnih tovarn s slovenskim kapitalom 5, s tujim 6, po l. 1918. pa s slovenskim 4, s tujim 13. Prav tako jasno podoba nudijo naslednje številke: Investicija kapitala: 50 milijonov tujega, 8.390.000 našega. Kapital, investiran v strojih: 45 milijonov tujega, 8 in pol milijonov našega. Takih poraznih števil bi lahko še mnogo našli.

Slovenec je v tovarnah ali nižji uradnik ali pa delavec. Vplivnejša mesta imajo tujci. S tem gineva moralna odpornost in z njo narodna zavest.

Odpornost našega ljudstva na severni meji je močno popustila, ker nima zaslonbe. Razmere na deželi so še hujske ko v industriji: gospodarska struktura naše vasi je porazna. Ob sev. meji je 20 odst. kmečkega prebivalstva brez zemlje.

Razigrana nedelja

Že lep čas nismo imeli tako prikupne nedelje kot je bila včerajšnja. Izvabila je v okolico na tisoče meščanov. Pohorje, Kozjak in gorice so jim nudile dovolj dobre volje in razpoloženja, enakega onemu našega gornika v taki kimavčevi nedelji, ko računa, koliko sladke župe mu ta priinese.

Je pač res, da malokatera pokrajina nudi v kimavcu in čudovito barvnem vintoku toliko lepote kot naša okolica, ki je tudi zelo pripravna za razne duške prikritih čuvstev. Včerajšnje, po lepoti redko jutro, je mnoge nestrpnosti navdušilo

že na vse zgodaj, da so mnogim kradli spanec. Nestrpni so bili in se jim je nekam mudilo. Rane ure so izvestnim načrtom zelo dobrodošle. Kam vodijo njih pota? Ej, tod okrog, recimo tam ob meji na Kozjaku ali na Pohorju je dosti pripravljenih kotičkov za rajanje pod hrastom v za to pripravi obleki in s predpisanimi dekoracijami. Kaj vse bi mogli dognati, če bi prisluškovali takemu zamaknjenju! Ali bi ne bilo prav, če bi marsikatero oko včasih pogledalo tudi za to zaveso? Stvar je ni tako nedolžna, dasi je v njeni mladi gorečnosti 95% računana brez krčmarja.

Najstarejši telovadeči član Sokola v Mariboru

MIŠKO CIZELJ SEDEMDESETLETNIK

Jutri praznuje 70-letnico življenja edini jugoslovanski kaznilniški nadučitelj g. Miško Cizelj, v vsem Mariboru in daleč naokoli znana osebnost, mož jeklene narodne zavednosti in še vedno aktiven član Sokola. Rojen je bil Miško Cizelj 20. septembra leta 1868. v Zlogonškem pri Kapeli, hodil v domačo ljudsko šolo, dovršil meščansko šolo v Krškem in leta 1889. mariborsko učiteljsko. Služboval je najprej v Krčevini, dovršil l. 1893. tečaj za meščanske šole in postal l. 1898. kaznilniški učitelj v Gradcu, od koder se je ob prevratu vrnil v Maribor kot učitelj in nadučitelj v tukajšnji moški kaznilnici, kjer deluje še vedno aktivno in praznuje s 70-letnico življenja tudi 40-

letnico kaznilniške učiteljske službe. S svojim značajem, narodno zavednostjo, neumorno pridnostjo in večnim humorjem si je pridobil g. Miško Cizelj spoštovanje in ljubezen vse naše javnosti. Njegova nenavadna čistost »večnega mladeniča« ga bo gotovo ohranila med aktivnimi telovadci Sokola še do nadaljnjih življenjskih jubilejev.

Ob priliki tega jubileja se vrši v torek, dne 20. septembra, ob 8. uri zvečer po redni telovadbi prijateljski sestanek v restavraciji Narodnega doma. Za starejše brate telovadce je udeležba obvezna. Vabimo pa tudi ostalo članstvo in Miškove prijatelje.

Uspela akademija mariborske mladine

Za uvod prireditelj v tednu Rdečega križa je bila včeraj dopoldne v veliki Unionski dvorani Akademija podmladkov Rdečega križa na mariborskih srednjih šolah. Velika dvorana je bila nabito polna, kakor malokdaj. Deca, dijaki, starši in profesorji ter mariborski odličniki so akademiji pripomogli do tako lepega uspeha. Med odličniki smo opazili zastopnika vojske polkovnika g. Radovanovića, zastopnika občine magistratnega ravnatelja g. Rodovška, sreska načelnika dr. Šisko in Ajleca, ravnatelje vseh šol, škofovega zastopnika prošta Cukalo, narodnega poslanca in predsednika sreskega odbora R. K. dr. Jančiča, šefa državnega tožilstva dr. Zorjana, starešino okrajnega sodišča dr. Lavrenčiča, upravnika kaznilnice dr. Vrabla in druge. Akademija je obsega-

la 10 zelo uspešnih pevskih, glasbenih in rajalnih točk in bi bilo odveč vsako posebej naštevati, ker so bile prav vse enako pristrčno sprejete od množice v dvorani in nagrajene z viharim odobravanjem. Te akademije RK so za Maribor že tradicionalne in znae po prav lepem sporedu in brezhibnem izvajanju vseh sodelujočih.

Ustanovitev zadruge »Neodvisno gledališče«

V restavraciji »Novi svet« je bila včeraj dopoldne ustanovna skupščina zadruge »Neodvisno gledališče«. Predsedoval je g. dr. Gabrovšek Jule, ki je v uvodnih besedah poudaril, da ima zadruga namen podpirati slovensko avantgardno gledališče, ustanavljati gledališke šole, prireditelj tečajev in predavanja iz gledališke stroke, izdajati revije, knjige in brošure ter pridobivati potrebne zgradbe in sredstva. Pri volitvah je bil izvo-

ljen sledeči odbor: Kovač Štefan, predsednik; Semec Janko, podpredsednik; Žižek Fran in Spindler Dušan, tajnika; Stucin Mica, blagajničarka; Smasek Emil, Potrč Ivan, Wilhelm Albert, Lorgner Mirko in Sedmak Primož, odborniki; nadzorni odbor: Podkrajšek Božo, Stucin Joža, Dolar Jaro, Kraigher Vito in kot namestnika Kralj Marina ter Kraigher Emica. Skupščina je sprejela pravila, po katerih sme postati član zadruge vsaka oseba, ki more neomejeno razpolagati s svojo imovino. Pri vstopu plača zadržnik poslovni delež 10 din in vpisnino 50 din. Nadalje je skupščina sklenila, da bo imel vsak zadržnik, ki se bo izkazal z legitimacijo, pravico do polovične vstopnine pri vseh prireditvah »Neodvisnega gledališča«. Zadruga poziva javnost, naj se iz njenih vrst priklasi čim več zadržnikov.

Biljardni turnir Ljubljana - Maribor

Včeraj se je pričel v kavarni »Jadran« biljardni turnir med Ljubljano in Mariborom, ki so ga zastopali po štirje igralci, in sicer za Ljubljano mag. ph. Eisenbart, inž. Bricelj, Seunig in Orehek, za Maribor pa Hobacher, Bender, Lepej in Potočan. Prvo kolo so igrali celih šest ur. Vrstni red: Eisenbart (L)—Hobacher (M), Bender (M)—Seunig (L), Bricelj (L)—Orehek (L), Lepej (M) in Potočan (M). Zanimanje za turnir je bilo veliko in so gledalci vztrajali do konca.

Lepa svečanost naših čebelarjev

V soboto zvečer so se zbrali v zeleni sobi »Mariborskega dvora« udeleženci prve čebelarske razstave na letošnjem Mariborskem tednu in na Pobrežju na lepi svečanosti. Udeležence in goste je pozdravil predsednik podružnice Slovenskega čebelarskega društva v Mariboru g. Oto Črepinko, ki je posebej pozdravil zastopnika Mariborskega tedna g. Gilyja, pokrovitelja pobreške razstave pobreškega župana g. Stržino, zastopnika čebelarjev iz Rakega g. Matevža Rudolfa, zastopnika železničarskega čebelarskega društva v Zagrebu g. Počivavška, zastopnika tovarne kandidatov Union iz Zagreba g. Filipiča, najstarejšega čebelarja sodnega svetnika v pokoju g. Raiznera iz Vukovara, čebelarja iz Slovenske Bistrice g. Cernejska in iz Ptujja g. Ačka. Nato je predsednik v izbranih besedah orisal pomen čebelarstva za narodno gospodarstvo in čestital nagrajencem prve čebelarske razstave v Mariboru. 20 čebelarjev je posebna komisija nagradila s 6 zlatimi 6 velikimi srebrnimi in 8 srebrnimi kolajnam in krasnimi diplomami, ki jih je izdelal g. Dobrajc iz Maribora. Zlate kolajne so prejeli: Oto Črepinko, predsednik društva in trgovec v Mariboru, Franc Kirar, največji čebelar in kosaški župan, Alojz Živko s Pobrežja, Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani, Union tvornica kandidatov v Zagrebu in Franc Mlinarič, bolnišniški vrtnar v Mariboru. Z velikimi srebrnimi kolajnamami so bili odlikovani Josip Ačko iz Ptujja, dr. Vilko Marin iz Maribora, železničarsko čebelarsko društvo v Zagrebu, Franc in Martin Šumenjak iz Jarenine, Čebelarsko društvo v Selnici ob Dravi in Franc Komel iz Ptujja. Srebrne kolajne so dobili Čebelarsko društvo Slovenska Bistrica, Čebelarsko društvo Sv. Trojica v Slov. goricah, Ljudevit Raizner iz Maribora, Ivo Potrč iz Kamnice, Franc Lampret iz Stoperc pri Rogateu, Rudolf Repnik iz Radvanja, Matevž Rudolf iz Rakega in Slavko Onič iz Studencev. Z govori pobreškega župana g. Stržine predsednika g. Črepinka in nekaterih čebelarjev je bila lepa svečanost zaključena.

n. Za komisarja Okrožnega odbora obrtnih združenj je bil imenovan g. Bender, ker je prejšnji odbor podal ostavko, kot smo že svoječasno poročali.

m. K požaru v obratovalnici »Motoroil« smo prejeli od tvrdke same naslednje pojasnilo: Škoda, ki jo je povzročil požar, znaša le okoli 20.000 Din. Požar sam nikakor ni mogel biti za tamošnjo okolico nevaren, ker ima omenjena tvrdka podzemni rezervoar, ki je popolnoma zava-

rovan in ognja varen. Vse naprave in skladišče je zgrajeno po najnovejših predpisih ter ob komisijem pregledu odobreno, tako, da v nobenem slučaju ne obstoja najmanjša nevarnost za najbližjo okolico.

m. Političen shod so imeli včeraj dopoldne mariborski »Borbaši« na verandi hotela »Novi svet«. Zborovanje je vodil g. Irgoš, ki je obširno poročal o današnjem položaju. Govorila sta še gg. Vojska in Dokauer.

m. Skavtsko zborovanje v Mariboru. Včeraj dopoldne je bil v realni gimnaziji v Mariboru občni zbor skavtskega Kaajevega stega v Mariboru. Poleg drugih sta se zborovanja udeležila župni podstarosta urednik g. F. J. Knaflič-Samotni in načelnik g. Dabinovič-Ceko. Skavti so si izvolili novo upravo in sprejeli obširen načrt bodočega delovanja.

m. Mestni avtobusni promet opozarja, da je parkiranje kakršnihkoli vozil okrog osrednje postaje na Glavnem trgu strogo prepovedano. Ravno tako ni dovoljeno voziti in prislanjati koles na peronu, ki je namenjen samo potujočemu občinstvu.

m. Zborovanje bivših mornarjev. Mariborska sekcija Združenja bivših mornarjev je imela v soboto zvečer pri »Novem svetu« širši članski sestanek. G. predsednik Povodnik je pozdravil številne navzoče, poročal o sekcijem delu od ustanovnega občnega zboru, ki je bil 30. julija, nato pa se je razvila prijateljska debata o bodočem delu.

m. Studenški gasilski dom pod streho. V soboto so slavili pri gradbi novega gasilskega doma v Studencih, ki je že pod streho, običajni »likof«. Ob tej priliki je imel studenški župan g. Kaloh lep govor. Gasilski dom v Studencih bo še pred zimo dograjen in opremljen.

m. Usodna prometna nesreča se je dogodila včeraj popoldne v Krpanovi ulici v Studencih. 19-letni vajenec Slavko K. je z motociklom vozil 38-letnega zidarja Mihaela Obrula. Pri padcu sta se oba hudo poškodovala. Slavko K. ima prebito lobanjo. Obrul pa zlomljeno desno roko in več poškodb na hrbtu. Oba so prepeljali v bolnišnico.

m. Tajinstven napad. Pred Hostejevo gostilno v Radvanju je sinoči neka družba, ki je prepevala nemške pesmi, napadla 19-letnega dijaka Bogom. Rezenška in mu je eden iz družbe zabodel nož tik desne ključnice. Mladeniča so nevarno ranjenega prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Tatvina v bolnišnici pojasnjena. 1. septembra je bilo strežnici Periščevići v bolnišnici iz zaklenjene sobe iz kovčka ukradenih 6000 din in svileni ruta. Zdaj so tatice izsledili. Je to 33-letna Marija Krajnc iz Slov. Konjice, ki se je takrat zdravila v mariborski bolnišnici na očesnem oddelku. Svojo tatvino je priznala, pravi pa, da je vzela le 1300 din in svileno ruto. Pri njej se je našlo le še 362 din, dočim si je z drugim denarjem nakupila razno blago in uro.

m. Josip Koder v bolnišnici. V tukajšnji bolnišnici so pripeljali 36-letnega posestnika Josipa Kodra od Marije Snežne, ki je med vožnjo padel z voza in dobil tako pretres možganov, da mu je vzel govor. Vest o prevozu Kodra v bolnišnico se je bliskovito razširila po mestu, toda preprečali so se, da je Koder sicer res Koder, ni pa zasledovani razbojnik.

* Na jesenski velesejem v Graz 23. in 25. septembra za le 100 din s Putnikoviimi avtokari. Prijavite se takoj pri »Putniku«, Maribor!

* Pravijo, da je Dostojevski s svojimi Besi razgrnil zadnje tajne ruskega človeka. V slovenščino jih je prevedel mojster našega jezika, Vladimir Levstik, izdala pa Tiskovna zadruga. Sezite po tej knjigi, če hočete razumeti sedanjega sovjetskega človeka. Cena broš. knjigi je 40 din, vez. 56 din.

Kino

Grajski kino. Danes premiera sijajne veseloigre »Moj sin gospod minister«. Hans Moser, Heli Finkenzeller, Hans Brausewetter.

Kino Union. Danes izborna in vesela francoska ljubzenska komedija »Neapelj v plamenu poljubov« s Timom Rossi.

Sport

Podsavezno prvenstvo

Nezaslužen poraz Maribora — Slaviji je skoro uspela senzacija
Poraz Rapida v Murski Soboti — Na tabeli vodi ČSK

Podsavezno prvenstvo se je zopet zavrtelo za eno kolo, odigrano je tretje kolo. Sreča je bila tokrat mariborskim klubom izrazito nenaklonjena, saj so doživeli dva nepotrebna poraza. Prvenstvena tabela se je precej izpremenila; v vodstvu je ČSK, Rapid pa je padel s prvega na tretje mesto. Tabela bo do prihodnje nedelje sledeča:

ČSK	2	2	0	0	4	1	4
Mura	3	2	0	1	11	6	4
Rapid	3	2	0	1	12	8	4
Železničar	1	1	0	0	1	0	2
Maribor	2	0	0	2	2	4	0
Slavija	3	0	0	3	4	15	0

Maribor—ČSK 0:1 (0:1)

Včeraj sta se srečala na Rapidovem igrišču Maribor in ČSK. Kljub krasnemu vremenu, ki navadno ne konvenira klubskim blagajnikom, se je na igrišču zbralo okoli 700 gledalcev, ako ne štejejo onih, ki so zasedli »galerije«. Moštvi sta se predstavili sodniku g. Macorattiju iz Ljubljane v sledečih postavah:

Maribor: Marguč, Kirbiš, Kramberger, Priveršek, Kornič, Obersnel, Ogrizek, Vesnaver, Wane, Vodeb, Tičar.

Č. Š. K.: Krnau, Vamplin, Vugrinčič, Vrtarič, Mrgla, Mekovec, Gaves, Breslau, Vukovič, Horvat, Novak.

Mariborova enajstovica je celo igro, posebno pa v drugem polčasu, dominirala na terenu. Kako izrazita je bila ta premoč, nam dajboljše dokazuje naravnost ogromno razmerje kotov v prid domačini. Da kljub temu niso dosegli uspeha, je pripisovati mehki igri napadalneša tria in pa naravnost neverjetni smoli v streljanju, saj so zastreljali navidez najsigurnejše šanse. Celi napad pa se je potrudil — Milošu se je jako opazalo pomankanje treninga — ter predvedel na oko prav lepo igro, a manjkalo je realizatorja, manjkalo je sreče. Krilska vrsta kot celota ni zadovoljila, dobra posameznika sta bila Kornič in Priveršek, slednji posebno v prvem polčasu; na slabem podajanju žog iz krilske vrste je mestoma jako trpela igra napada. Najslabša formacija je bila ožja obramba z izjemo vratarja, ki je malo posla, ki ga je imel, prav dobro opravil, na dobljenem голу pa ga ne zadene krivda.

ČSK je močno popustil od lanskega leta, ni nam pokazal pričakovane igre. Nadkriljeval je domačine v brzini in igri z glavo, v tehničnem pogledu pa je bil slabši od njih. Gostji so igrali izrazito defenzivno; najboljši mož je bil njihov vratar, ki jih je z dobrim placiranjem in ogromno srečo rešil poraza. Branili so večinoma s 7—8 igralci v kazenskem prostoru, njihov napad je le sporadično,

a dovolj nevarno, napadal vrata domačinov.

Igra je bila jako živa, temperamentna in bogata razburljivih momentov, ki so dosegli višek proti koncu drugega polčasa, ko je izenačenje tako rekoč viselo v zraku, a je vendar izostalo.

Potek: Maribor igra proti soncu, je od začetka v premoči, mnogo strelja, a brez uspeha. Ponovno se izkažeta kot strelca Tičar in Vesnaver. V 13' pobege desno krilo gostov po napaki levega branilca, ostali branilci z desnim krilcem vred pogrešno startajo vsi na žogo, ki po prenosu pride k prostemu levemu krilu, ki doseže edini gol dneva. Serija kotov in dva prosta strela iz 16 m proti ČSK ostanejo neizkoriščeni. Oba vratarja se ponovno izkažeta. V 38' zopet prosti strel na kaz. črti, uspeh je kot, ki ostane neizkoriščen. Kmalu nato polčas. V drugem polčasu se slika bistveno ne menja mnogo. Igra se skoro stalno v kazenskem prostoru gostov, pri čemer zastreljajo domačini nebroj lepih šans, ako ne od nasprotnika, se odbije žoga od drogov. M. izsilil več kotov, ki jih odlično strelja Tičar, ki pa ostanejo neizkoriščeni, ker napadalci sploh ne ovirajo mnogo vratarja Č., kateri dovolj neprevidno lovi žoge na sami črti. Le tu in tam predrejo gosti na nasprotno polovico, večinoma se omejujejo še samo na obrambo. Vesnaver in Priveršek zastreljata tik pred golom in tudi krasna Vodebova žoga ne najde poti v mrežo. V gneči pred golom Č. se močno opaža, da je M. trio premahak, tudi pregrupacija ne prinese uspeha. Publika začne že zapuščati igrišče in kmalu nato konec igre. Tako je Maribor izgubil igro v izraziti smoli, pri mali sreči in večji prisebnosti napadalcev bi bil nasprotnik visoko poražen zapustil Maribor.

Maribor—Rapid (jun.) 2 : 1 (1 : 1). Prv. tekma, sodil g. Bizjak.

Slavija—Železničar 0:1 (0:1)

Na igrišču Železničarja sta se srečala Slavija in Železničar. Tekma je bila slabše obiskana kakor prva, kar je poleg krasnega vremena pripisovati gotovo tudi temu, da je publika računala z več ali manj sigurno zmago favorita Železničarja. In baš ta tekma nam je kmalu prinesla senzacijo prvega reda, saj ni manjkalo mnogo, pa bi bil favorit moral deliti točke z nasprotnikom, ki se mu je pripisovalo manj izgledov.

Moštvi sta nastopili tako: Slavija: Draschbacher, Zelenko, Švajgar, Berlek, Rožmarin, Koleža, Dvorščak, Filipec, Dasko, Čebulj, Klotnik. — Železničar: Španger, Frangeš, Antoličič, Eferl,

Štifter, Ravnjak, Lešnik, Orel, Pocajt, Krasnik, Pavlin.

Moštvo Slavije je danes pokazalo prav dobro igro, čeprav je tvegano izmenjalo dva igralca, ki trenutno nista najboljša. Predvedena igra na momente ni dala slutiti, da je šele prišlo iz II. razr. Predvsem je ugodno iznenadila obramba z vratarjem na čelu, ki je bila stalno ojačena z igralci iz napadalne vrste, ter je pri dobrem pokrivanju nasprotnikov sproti izjalovila vsako šanso. Za napadalno vrsto pa je bila solidna obramba Železničarjev vendarle še premočna ovira.

Železničar je tekmo od začetka izrazito vzel od lahke strani ter je nasprotnika podcenjeval; ko se je zavedel položaja, je bilo že kmalu prepozno. Obramba in krilska vrsta sta delali zanesljivo, posebno se je odlikoval Antoličič. Ne da pa se isto trditi o napadu. Zlasti v I. polčasu s forsiranjem igre v triu absolutno ni uspeval, razen tega so nasprotniki najnevarnejše napadalce budno krili, tako da kljub premoči iste niso utegnili številčno izraziti.

Tekma je bila v svojem poteku jako razburljiva. Ko je že vse kazalo, da bo tekma končala neodločeno, se je ožja obramba S. dala dovesti do nepravilnosti, ki je imela za posledico enajstko, katero je Štifter izpremenil v odločilni gol.

Tekmo je sodil ss. g. Nemeč.

Predigri je rez. Slavije izgubila proti rez. Železničarja 1 : 9 (0 : 3). Sodil je ss. g. Klanšček.

Mura—Rapid 3:2 (2:1)

Mariborski Rapid je včeraj gostoval v Murski Soboti proti Muri, ki je ponovno dokazala, da je na svojem terenu nevarno nasprotnik. Mura je prav dobro zaigrala, odlično je bila razpoložena predvsem ožja obramba z Jandlom v gofu. Ta formacija je tudi v II. polčasu odločila zmago za domačine. Rapid je zatajil, posebno napad razen Jurgeca in vratar, ki bi bil moral ubraniti prvi in tretji gol. Najboljša sta bila oba branilca. V drugem polčasu je prišel Rapid v premoč, ki mu pa pri smoli v streljanju ni prinesla uspeha. Za Muro sta bila uspešna Bosina (2) in Pevec (1), za goste pa Kreiner (1) in Hardinka (1). Tekma je bila jako temperamentna in ostra, toda fair. Sodil je g. Veble iz Celja.

TEKME ZA DRŽAVNO PRVENSTVO.

Split: Hajduk—Slavija (S) 2 : 2 (1 : 1).

Zemun: Sparta—Jugoslavija 0 : 3 (0 : 2).

Varaždin: Slavija (V)—Jedinstvo 1 : 3 (1 : 2).

BALKANSKE IGRE ZAKLJUČENE.

Pred 10.000 gledalci so se včeraj v Beogradu zaključile letošnje balkanske igre z zmago Grčije, ki si je s tem priborila pokal rom. kralja Karola in darilo atenskega župana Kodasa. Stanje točk je sledeče: Grčija 125, Jugoslavija 114 in pol, Romunija 58, Turčija 28 in pol, Al-

banija 4. O tehničnih rezultatih bomo še poročali.

Drugi razred

Gradjanski—Lendava 5 : 1 (2 : 0). Pred 300 gledalci je Gradjanski prepričevalno porazil Lendavo, rezultat pa je morda nekoliko previsok. Pri Gradjanskem se je odlikoval Kovačič, Branovič in Banek, pri Lendavi pa Dohr, Pezdjček, Takač. Tekma je bila z ozirom na prv. značaj jako fair. Gole so dali: Banek 2, Nenadović 2, Vrbanc 1 za Gradj., Teichmann 1 za Lendavo. Sodil je g. Konič iz Maribora.

Tekmo Ptuj—Drava so oblasti prepo-vedale.

Celjski sport

Rezultati nogometnih tekem, ki so se vršile v nedeljo v Celju, so sledeči:

Mladina Jugoslavije—Olimp 3 : 0 (0 : 0).

SK Celje—Olimp 2 : 0 (0 : 0), old boys Olimp—Jugoslavija, prvenstvena, 3 : 1 (1 : 0).

Laško—Atletiki 4' : 2 (3 : 0)!

Prve tri tekme so se vršile v okviru sportnega tedna SK Olimpa včeraj popoldne na igrišču Olimpa; obisk je bil radi aeromeetinga precej slab in ni bilo običajne živahnosti. Popoldne se je vršila tekma na Glaziji med mladino Celja in Štorami, ki je končala z rezultatom 5 : 3 (3 : 0).

s. Ostali prvenstv. rezultati v LNP-u. Reka—Svoboda 4 : 2 (2 : 0), Kranj—Jadran 6 : 0 (4 : 0), Hermes—Kovinar 5 : 0 (4 : 0), Olimp—Jugoslavija 3 : 1 (1 : 0).

s. Zagreb—Budimpešta 6 : 1 (3 : 0),

s. Nemčija—Poljska 4 : 1 (1 : 0).

s. Pri motodirkah Hermesa na Rašico pri Ljubljani je dosegel najboljši čas 1. turne kategorije do 500 ccm ppor. Glebov, Motoklub Pohorje, izven konkurence v času 2.29. 1/10 na ADP.

s. Praška Slavija, zmagovalec v tekmoivanju za srednjeevropski pokal, je prejela od češkoslovaškega ministra za narodno zdravje v znak odlikovanja zlato kolajno, vsak posamezni igralec pa je dobil častno diplomu.

s. Teniško prvenstvo Amerike. V moški konkurenci je Bromvich porazil Joe Hunta s 6 : 1, 9 : 11, 6 : 3, 6 : 4. Z zmago nad Sidneyem Woodom se je Kukuljevič plasiral v semifinale. V damski konkurenci je Avstralka Wiguna zmagala proti Angležinji Lumbovi 6 : 4, 7 : 5, 6 : 1, Američanka Boundy pa je prišla z zmago nad Francozinjo Mathieus s 6 : 3, 2 : 6, 6 : 0 v semifinale.

s. Nemška nogometna reprezentanca bo gostovala dne 25. t. m. v Bukarešti, kjer bo igrala proti Romuniji. V romunski prestolnici pripisujejo temu srečanju prav poseben pomen, kar se da sklepati iz priprav za sprejem gostov.

Darujte za azilni sklad PTL!

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Na velikem dvorišču so bili postavljeni hlevi, ki so nam vedno mnogo pomenili, saj so bivali v njih konji, za katere smo bili vedno tako zelo navdušeni. Strast jahanja pa nas je popolnoma in neobrzdano zajela prav za prav šele na Malti, kjer nas ni mučil s svojo neprestano bojaznijo in previdnostjo noben Lumley več. Skitty in njegovi lepi tovariši so bili že prej prepeljani na otok, prav tako Tommy, ki je bil posledaj popolnoma prepuščen Sandri.

Palača, v kateri smo se naselili, je bila zelo velika. Imela je celo vrsto velikih sob in dvoran s kamnitim tlakom ter razne druge prostore, galerije in koticke. Galerije so se nadaljevale tudi čez vrt kot pokriti hodniki. Slog tega poslopja je bil prav tako lep kakor praktičen in primeren vročemu podnebjju na otoku. Strehe so bile ravne in različno visoke; vzrok več za raziskovalna potovanja, kajti po njih je bilo mogoče priti na vse strani in videti čez vse vrtove in pokrajino. Tako je že ta palača s svojo okolico predstavljala za nas cel zaokrožen svet zase.

Mamin boudoir je bil dolg in zelo hladen prostor, iz katerega so vodile male stopnice v najlepši in najbolj senčnati del vrta. Na koncu neke steze je stalo tako čudovito drevo, kakor ga sicer nikoli v življenju nisem videla. Po rašči je bilo podobno hrastu, toda bilo je bolj kratkega debela in grčavo, a na koncu njegovih dolgih vej so se lesketali rdeči cvetovi še pre-

26 den je pognalo liste. To cvetje, ki je v svoji barvi kar gorelo, je bilo po obliki in velikosti čisto podobno salvijam. Najbolj čudovito pa je bilo to, da se je vselej, kadar ga je kdo potresel, vsul z njega pravcati dež medu.

Mama je dovolila vrtnarju, da nam je zgradil v tistem delu vrta male votline z nekoga lahkega otočnega kamena. Maltežani so pokazali pri gradnji teh, staromodnim panjem podobnih votlin nenavadno spretnost. Mi smo občudovali tiste stavbe kot posebno umetnost. V vse te jame smo postavili posode z vodo, v katerih smo redili najmanjše zlate ribe, ki smo jih mogli najti.

V tistem vrtu in v okoliških je ostal del naše mladosti, ki je nikoli ne bom pozabila in vedno hrepenim po njej. Ko sem 14 let pozneje zopet prišla na Malto, sem jih najprej obiskala, in sim ter naslednik nekdanjega vrtnarja mi je takrat pokazal s ponosom ruske vijolice, ki jih je bila zasadila vojvodinja Edinburška, moja mati, za časa našega bivanja na Malti.

Oče in mati sta bila na Malti deležna velike priljubljenosti; San Antonio je bil kraj gostoljubja. Tedaj smo pa bile deležne tudi že me precejšnje pozornosti s strani obiskovalcev. Pridobile smo si obilo prijateljev, zlasti med mornariškimi častniki. Mornarica nam je bila deloma na razpolago, in prav nič se nismo branile obiskati to ali ono ladjo. Naše zanimanje je veljalo v prvi vrsti Nj. Vel. L. »Alexandra«, poveljniški ladji našega očeta, ki nam je prav posebno ugajala. Kadeti te ladje so bili naši najboljši tovariši.

Mama je bila stroga, toda prav zaradi tega je vedela, da je treba mladini; ako nočemo doseči prav

nasprotnega od tistega, kar si želimo, pustiti vendarle dovolj svobode, kadar gre za nedolžna opravila in zabave.

Tako je bilo v tistih dneh na Malti, ko je bil konj neprecenljive važnosti — motorjev tedaj še ni bilo —, jahanje naše najljubše razvedrilo. Mama se je s to »neumnostjo«, kakor je pravila, sprijaznila in dovolila, da smo dobile vsaka svojega konja.

Večina Maltežanov je imela svoje lastne konje. Največ med vsemi je bilo ognjevitih, čistokrvnih malih berberskih konj. Na našem otoku smo lahko videle najlepše konje tega plemena pred najrevnejšimi vozovi. Zato je bilo dovolj priložnosti za polo in dirkanje ter zanimive izlete po vsem otoku.

Prvi konji, ki smo jih dobile, niso bili posebno srečno izbrani. Razočarali so nas zaradi svoje hudobnosti, zahrbtnosti, nezanesljivosti in drugih napak, da smo izgubile do njih vse zaupanje in navdušenje. Eden izmed teh konj, imenovan »Gordon«, je imel grdo navado, da je stiskal noge svojega jezdeca k zidovim malteških ulic. Šele po dolgem izbiranju se je kočifažu Robertu posrečilo najti za nas primerne konje: meni je našel ognjevitiga žrebca, ki se mi je najbolj priljubil. Ime sem mu dala »Ruby« in ga ljubila z ljubosumnim ponosom lastnice. Ruby je dvignil lepoto svojih malteških dni do viška.

Ducky je dobila lepega rjavca, ki ga je imenovala »Pogumni«, Sandri je pa ostal naš stari znanec Tommy. Ruby in Pogumni sta bila središče našega življenja. Hlapcem smo često same pomagale pri pripravljanju krme in drugih opravilih v hlevu.

(Se nadaljuje.)

Iz sodišča**ZGODBA O UKRADENI SUROVI SVILI.**

V maju in juniju letošnjega leta je zmanjkalo v tovarni Thoma na Pobrežju za okoli 11.600 din surove svile. Podjetje menda sploh ne bi opazilo tatvine, če ne bi neka njegova uradnica naletela pri svoji sestri šivilji na kos surove svile, ki ga je prepoznala, da je iz njihove tovarne. Tako se je začel klopčič odvijati. A docela ga tudi preiskava ni odvila; kajti na sodišču še do danes niso mogli dognati, kako je prišel tisti nesrečni kos surove svile v roke prvoobdolženca Franca Podjavorška. Sicer obstojajo različni sumi, a so vse preveč nejasni, da bi moglo sodišče katerega obdolženca zaradi tega obtožiti. Podjavoršek se pač mora zagovarjati, da je prikrival 50 metrov surove svile pri sebi kljub temu, da je vedel za njo, da je ukradena. Mesarski pomočnik Ivan Majc pa, da je prejel od Podjavorška to svilo ter jo odnesel skrit k Feliksu Likovcu, da bi mu jo prodal. Likovec sicer ni hotel kupiti svile, pač pa jo je prejel kakih 20 metrov v dar. Nadalje je prejel in prodal svilo Anton Bedenik. Tudi zadnja dva bi naj vedela, da je bila svila ukradena. Prva dva je drž. tožilstvo obsodilo zaradi prikrivanja in potuhte ter ju obdržalo v zaporu. Likovca in Bedenika pa zaradi prestopka po par. 333/II-I. k. z. Zadnji trije dejanje priznavajo, Podjavoršek ga pa zanika; a hudo ga izdajajo besede, ki jih je na policiji zabrusil v obraz Majcu. Rekel mu je: »Ti si šuft, ker si priznal; jaz pa ne bom, čeprav dobim 20 let!«

Na razpravi je Podjavoršek znova zanimal in se zagovarjal, da je bil tisto kritično noč 6. junija t. l. pri svoji ljubici, tako da je drž. tožilec dr. Miroslav Dev prepustil sodišču, da odloči o njegovi krivdi in nekrivdi. Že zato, ker Podjavoršek do sedaj še ni bil kaznovan. Možno bi bilo, da je Majc, ki je bil že večkrat predkaznovan zaradi tatvin, zvalil krivdo nanj, da bi se tako otrese suma, da je svilo sam ukradel. Sodišče se pa o Podjavorškovi nedolžnosti ni moglo prepričati. Nekaj pred 10. uro je s. o. s. dr. Čemer razglasil sodbo, ki dolži vse štiri obdolženca krivde ter obsoja Podjavorška in Majcna na 3 mesece strogega zapora ter na 180 din denarne kazni, ki se spremeni pri vsakem v 3 dni zapora, če je ne plačajo. Likovec in Bedenik pa sta bila obsojena na 1 mesec strogega zapora. Prva dva sta svojo kazen že presedela v preiskovalnem zaporu.

§ 171

Terezija je tkalka, dela osem ur dnevno in zasluži toliko, da se komaj preživi. 30 let je stara in ima pravico do življenja in do koščka ljubezni. Zakaj se ni poročila in rodila otroka, ki ga je zanosila? Zakaj se ni smelo roditi, kar je bilo spočeto v ljubezni? To je bilo tisto težko vprašanje, nad katerim je visela sama dolgih šest mesecev, preden se je odločila, da si bo odpravila. Gotovo je vedela, da je bila v življenjski nevarnosti, ko je v tako pozni nosečnosti odšla k neki ženski, ki ni bila niti babica. Tudi zadnja se izgovarja z bedo. Živi v tisti obdravski periferiji, kjer se mora človek preživljati tudi s tem žalostnim poslom. Babica Ivana ni bila še nikoli kaznovana, na zatožno klop je prišla iz preiskovalnega zapora. Obtožnica jo dolži, da Terezija ni bila edina, ki ji je odpravila plod. Mesec dni za Terezijo je odpravila plod še njene sestri. Ta še nima niti dvajset let. Kot četrti pa je prišel na zatožno klop 24-letni mesarski pomočnik Anton, doma

iz mariborske okolice. On bi naj pregovoril Terezijo in ji celo izročil 150 din za babico. Nobena obtožnica ni česar ne taji, vse priznavajo. To življenje je tako težko in nekateri ljudje si ga nikakor ne morejo urediti.

Pri tajni razpravi je bila obsojena »babica« Z. Ivana na 10 mesecev strogega zapora, Terezija in njena sestra Neža pa vsaka na dva meseca po gojno, pravtako tudi mesarski pomočnik.

Zanimivosti**Vzemite življenje preprosto**

Ali je življenje enostavno? Ni. Ena zahtevnost se plete čez drugo. Včasih se vam za trenutek zazdi, da se je življenje vendarle nekako uneslo in da vam je jasno, kako bo šlo naprej, toda v tistem trenutku se že pripravljate za vas novo presenečenje, neka nova »zavozljanost« položaja. In vendar srečujemo kljub temu ljudi, ki se nam ob njih zdi, da se v življenju dobro »spoznajo«, da se znajo nevarnosti izogniti v pravem trenutku in da nikoli po nepotrebem ne »rišejo vraga na steno«. Če taki ljudje stopijo v življenju korak nazaj ali vstran, so takoj nato zopet na svojem mestu in s trdno gotovostjo korakajo naprej v svoji smeri.

Srečujemo pa tudi ljudi druge vrste, ki se na svoji življenjski poti obnašajo prav tako zmedenno kakor nervozen pešec pri prehodu čez cesto. Ti skačejo sem in tja v nekem namišljenem strahu, se zdrznejo pri najmanjšem nepričakovanem zvoku in iz strahu pred nevarnostjo, ki jo »slutijo« za svojim hrbtom, se zaletijo na ravnost pod kolesa, ki jih zmrcvari.

O takem človeku pravimo, da si po nepotrebem komplicira svoje življenje. To pa morebiti niti ni mogoče, kakor tudi ni mogoče življenja popolnoma poenostaviti. Saj to bi ne bilo več življenje. Življenje ima svojo mero zapletenosti, skrivnosti, spremenljivosti, — ne smemo si misliti, da ga bomo kar z enim mahom ugnali. »Samo, da nismo hoditi v šolo, pa bo mir!« si mislimo, ko smo mladi. Ali pa: »Ko se izučimo, pa bo dobro!« Starejši pa pravijo: »Ko ne bo več strahu pred vojno, pa bo konec skrbi«. Ne! Po vsaki taki stvari prihajajo nove negotovosti, nas čakajo nove odločitve.

Zato nima pomena, ne misliti na pričujoči trenutek in ga ne okusiti; nima smisla preleteti posamezne dele našega življenja samo zato, da bi bili že zopet za nekaj let »spredaj«, tam nekje, kjer bo že vse rešeno, jasno, enostavno. Tega nihče ne doseže.

To je res čudno in zanimivo hkrati, da prav za prav sploh ne živimo v neposredni sedanjosti. Zjutraj, ko se komaj prebudimo, mislimo na to, kaj bomo delali

po zajtrku. A komaj se spravimo k temu delu, imamo takoj polno glavo stvari, ki jih »moramo« opraviti dopoldne. In ko krepko primemo za to delo, že premišljujemo, kaj smo zjutraj napravili slabo in kaj bomo jutri napravili boljše. Pride večer, jed je na mizi, toda pred vami so časniki, ki vam pripovedujejo, kaj se je po svetu zgodilo in kaj se še bo. Spat greste z mislijo: Kaj pa sem prav za prav danes napravil?

Človeka malokdaj obide želja, da bi živel prav ta pričujoči trenutek. Tega moramo okusiti. Samo v neposrednem trenutku, ki ga živimo, je sreča. Vsi pa odmiškamo ta trenutek sreče v neko nejasno bodočnost. Zato tako malo ljudi dočaka sreča. A vendar je sposobnost, živeti vsaj nekaj ur v danem trenutku, ne misliti na preteklost, ne delati nikakih načrtov za bodočnost, najlepša rekreacija, kar jih pozna človek.

Modri Orientalci se vzvišeno posmehujejo Evropejcem, ki ne snajo uživati sedanjosti, trenutka. »Kam tako hitijo?« se vprašujejo. V grob. To je njihov mir, tišči mir, ki razvozljava zamotane stvari, razsvetljuje nejasne in ki prinaša v zmedo preprosto zakonitost. Nemiren pogled zmerom prezre, kje se zanj odpira pot; nemiren, neuravnovešen človek je sposoben, napraviti iz svojega življenja zmotno labirint.

RASIZEM TUDI V HRANI

V Nemčiji živi nekaj tisoč meščancev, ki so potomci Nemk in črncev. Izvirajo iz časa francoske okupacije Porurja, ki ga je izvedla Francija, kakor je znano, s svojim kolonialnim vojaštvom. Ker takrat Nemci o čisti rasi še nič niso vedeli, so imeli črni orjaki pri nemških ženah mnogo uspeha. Danes so ti ostanki nekdanjih ljubezni zelo nesrečni. Izšla je namreč prepoved, ki jim zabranjuje, da bi bili zaposleni v podjetjih, kjer bi na kakršen koli način mogli priti v stik s hrano. Torej ne smejo biti niti kuharji, niti peki ali mesarji, niti prodajalci v kaki trgovini živeža in končno tudi natakariji ne. Kölnski »Westdeutscher Beobachter« hvali to prepoved piščo: »Saj vendar noben razumen človek ne more od nas (Nemcev) zahtevati, da bi jedli hrano, ki so se je dotaknili ljudje tako nizkega porekla...«

× Angleška previdnost. V neki angleški restavraciji se je te dni pojavil previdno sestavljen napis: »Cenjene goste opozarjamo na to, da bi naših srebrnih žliček ne smatrali za zdravila, ki se morajo zauživati po jedi.«

× Nadležni moški pogosto vznemirjajo žene v Atenah. Na glavnih mestnih ulicah prirejajo brezposelni moški neprijetne scene neznanim gospem s tem, da jih motijo z različnimi vpadi. Če dame na poznanstvo ne pristanejo, jih začnejo zmerjati in zasmehovati. Da bi se iznebile zoprnih nadlegovalcev, so zdaj Atence organizirale Društvo za osebno zaščito. Upajo, da se bodo s pomočjo te organizacije v bodoče rešile mnogih neprijetnih trenutkov.

Radio**SREDA, 21. SEPTEMBRA.**

Ljubljana: 12 Opoldanski koncert. 18 Napevi iz operet. 20 Orgelski koncert. 22 Napovedi, poročila, plesna glasba. — Beograd: 12 Opoldanski koncert. 17.50 Orkestrski koncert. 20 Večerni koncert. 22 Napovedi, poročila, zabavna glasba. — Sofija: 19.25 Smetanova opera »Prodana nevesta«. — Praga: 20.55 Jesenska simfonija. — Lille P. T. T.: 20.30 Prenos iz pariške opere. — Rim: 21 Operetni večer. — Berlin: 20.10 Simfonični večer (Čajkovskij). — Varšava: 19.30 Orkestrski koncert.

Mali oglasi**Posest**

Lepa enodružinska zidana HIŠA klet, studenec, velik ograjen, s sadnim drevjem posajen vrt, radi selitva ugodno na prodaj. Vprašati Jurčičeva ul. 8, Tezno. 1221

Kupim

KUPIM ŠIVALNI STROJ in pohištvo. Ekspres, Marjina 24. 1224

Službo išče

ABSOLVENTINJA trgovskega tečaja, dobra strojepiska želi mesto praktikantkinje. Ponudbe na upravo pod »Praktikantinja«. 1219

Razno

STRIŽENJE 3.— brite din 2.— v Mlinski 8. 684

Prodaj

JABOLKA po din 2.— za kg oddaja Kmetijska družba, Melje. 1052

GOSLI

izigrane 260 din. Cvetko, Turnerjeva 28. 1220

Prodaj 2 dobro ohranljena OTROŠKA VOZICKA od teh 1 globoki, drugi sportni. Smetanova 52, vrata 1. 2001

Prodaj KOMPLETNO SPALNICO z dvema posteljnima po nizki ceni. Maribor, Smoletova ul. 10-I, vrata 5. 1225

Stanovanje išče

SOBO v centru ali bližini parka, zračno in svetlo, z uporabo kopalnice, išče gospod s 1. aktobrom. Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro: »Lepa soba«. 2000

Pouk

MADAME GLEBOFF donne leçons français, anglais, théorie, conversation. — Krčevina 7. Za kalvarijo. 1105

NEMŠČINA. SLOVENŠČINA. FRANCOŠČINA

po lahki, hitri metodi. Individualen pouk, zajamčen uspeh. Maistrova 15, prtiličje, levo. 1226

Službo dobi

Iščem STAREJŠO ŽENSKO k enemu otroku. Oglasiti se od 5. ure naprej. Naslov v upravi lista. 1222

FRIZERKO

z obrtnim listom sprejem takoj. Natančneje v trgovini, Marjina 24. 1223

Iščem lepo, mlado NATAKARICO v gostilniško službo. Ponudbe poslati na naslov gostilna Turk, Murska Sobota. 1092

VPOKOJENEC

zdrav, energičen in zelo vesten, išče zaposlitev kot skladiščnik ali sluga. Cenj. po nudbe pod šifro: »Vpokojenec« na upravo »Večernika«. 2004

Volnene odeje flanelaste odeje šivane odeje

v največji izbiri pri **Tekstilni Budefeldt** Maribor, Gosposkaul. 14

Stanovanje

TRISOBNO SONČNO STANOVANJE s kopalnico in vsemi pritliklji v novejši izgradbi takoj oddamo. Naslov v upravi lista. 1076

Kompletno OPREMLJENO SOBICO oddam. Delavska 51. 1180

Lokal

v središču mesta, velik, svetel in zračen, iščemo. Dopise na upravo »Večernika« pod »Lokal«. 2003

Kolporterije

zdrave, mlade in energične dečke v starosti od 17 do 20 let iščemo. Osebnost se zglasiti v upravi »Večernika«, Maistrova ulica 1, I. nadstr.

VSE ZA ŠOLO

KUPITE NAJCENEJE IN NAJBOLJE V KNJIGARNI IN PAPIRNICI

TISKOVNE ZADRUGE

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13